

AMERİKAN YARGI SİSTEMİ⁽¹⁾

Hacı Ali AÇIKGÜL
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Tetkik Hâkimi

I. Genel İlkeler

A. Anayasa ve Federal yargı (The Constitution and the Federal Judiciary)

Birleşik Devletler Anayasasının 3 üncü maddesi yargıyı, federal devletin üç ayrı ve bağımsız organından biri olarak kurmuştur. Diğer ikisi yasama ve yürütme organlarıdır.

Federal mahkemeler, kararları ile anayasa tarafından garanti altına alınan hakları ve özgürlükleri korudukları için, genellikle anayasanın koruyucuları olarak anılır. Federal mahkemeler adil ve tarafsız yargılama ile uyuşmazlıkları çözmek için kanunları yorumlar ve uygular. Mahkemeler kanun yapmaz. Bu, Kongre'nin görevidir. Mahkemelerin kanunları yürütme yetkileri de yoktur. Bu da, Başkanın ve birçok farklı idari birim ve departmanın görevidir.

Amerikan ulusunun kurucuları bağımsız bir federal yargıyı, Birleşik Devletlerde yaşayan tüm vatandaşlar için adil ve eşit bir adalet sağlamanın olmazsa olmaz bir şartı olarak öngörmüşlerdir. Onların tasarladıkları anayasa, yargısal bağımsızlığı iki temel şekilde geliştirmektedir. Birincisi, federal hâkimler ömür boyu atanırlar ve ancak Kongre tarafından vatan hainliği, rüşvet veya önemli bir suç ve kabahat ithamı veya mahkûmiyeti nedeniyle görevden alınırlar. İkincisi, anayasa federal hâkimlere, görevde kaldıkları sürece ne Başkanın ne de Kongrenin azaltamayacağı ve yoksun bırakamayacağı bir ödeme sağlamıştır. Bu iki koruma bağımsız bir yargının popüler kaygılardan ve politik etkilerden etkilenmeksizin karar vermesine yardımcı olmaktadır.

⁽¹⁾ Amerikan Yargı Sistemi adlı bu çalışma, Amerikan Yargısı'nın resmi internet sayfası olan www.uscourts.gov adlı internet sayfasında kamuoyunu ve araştırmacıları aydınlatmak amacıyla yayınlanan "Understanding The Federal Courts" <http://www.uscourts.gov/EducationalResources/FederalCourtBasics/UnderstandingTheFederalCourts.aspx> ile "Understanding Federal And State Courts" <http://www.uscourts.gov/EducationalResources/FederalCourtBasics/CourtStructure/UnderstandingFederalAndStateCourts.aspx> adlı rehberlerden aynen tercüme edilmek suretiyle hazırlanmıştır. Makale haline getirilirken ilgili bölümler metodolojik olarak yeniden oluşturulmuştur. (Son Erişim:01.01.2012)

B. Birleşik Devletlerde Federal mahkemeler (The Federal Courts in Amerikan Government)

Federal devletin üç organı, yasama-yürütme-yargı, “kontrol ve denge” olarak bilinen bir anayasal sistem içerisinde işlemektedirler. Bunun anlamı, her ne kadar resmi olarak her bir organ diğer ikisinden ayrı ise de, Anayasa genellikle bu organlar arasında bir etkileşim gerektirmektedir. Örneğin, federal kanunlar Kongre tarafından yapılır ve Başkan tarafından imzalanır. Yargı organına gelince, federal kanunların anayasaya uygun olup olmadığına ve federal hukukla ilgili diğer uyuşmazlıkları çözme yetkisine sahiptir, fakat hâkimler mahkeme kararlarının uygulanması bakımından yürütme organına bağlıdır.

1) Federal mahkemeler ve Kongre (The Federal Courts and Congress)

Anayasa, Kongre’ye Yüksek Mahkemenin yanı sıra federal mahkemeleri kurma ve yargısal yetkilerini belirleme yetkisi vermiştir. Federal mahkemelerde görülecek davaları belirleme yetkisi yargıda değil, Kongrededir.

Kongrenin mahkemelerin nasıl işleyeceğine dair diğer üç temel sorumluluğu daha vardır. Birincisi, ne kadar hâkim olması gerektiğine ve onların nerede çalışacağına Kongre karar verir. İkincisi, onaylama süreciyle, Başkanın belirlediği adaylar arasından hangisinin sonuç olarak federal hâkim olacağını Kongre belirler. Üçüncüsü, Kongre federal mahkemelerin bütçesini onaylar ve yargının işlemesi için yeterli fon ayırır.

2) Federal mahkemeler ve yürütme organı (The Federal Courts and the Executive Branch)

Anayasaya göre, federal hâkimleri Kongrenin tavsiyesi ve onayı ile Başkan atamaktadır. Başkan genellikle federal mahkemelerdeki boş pozisyonlar için adaylar hakkında senatörlere ve seçimle gelen diğer görevlilere danışır. Başkanın yeni federal hâkimleri atama yetkisi, yargının yürütme organıyla tek etkileşimi değildir. Federal suçları soruşturaktan ve özel hukuk davalarında federal hükümeti temsil etmekten sorumlu olan Adalet Bakanlığı, federal mahkeme sisteminde en fazla dava temsil eden taraftır. Diğer bazı yürütme birimleri de mahkemelerin işlemlerini etkilemektedir. Örneğin, Birleşik Devletler Marshal Servisi (The United States Marshals Service) federal adliyeler ve hâkimler için güvenlik hizmeti sağlar, Genel Hizmetler Yönetimi (General Services Administration) de federal adliyeleri inşa eder ve bakımını yapar.

Yürütme organının (executive branch) içinde, bazı özel ihtisas mahkemeleri (specialized subject-matter courts) ile özel federal kanunlar ve yardım programlarını içeren uyuşmazlıkları çözümleyen sayısız federal yönetim ajansı bulunmaktadır. Bu mahkemeler, Birleşik Devletler vergi mahkemelerini,

Birleşik Devletler askeri istinaf mahkemelerini ve Birleşik Devletler gazilik istinaf mahkemeleridir. Bu mahkemeler ve ajanslar anayasanın 3 üncü maddesine göre kurulan yargının bir parçası olmamasına rağmen, bunların kararlarına itirazlar tipik olarak madde 3 mahkemelerine götürülür.

3) Federal mahkemeler ve halk (The Federal Courts and the Public)

Belirli ve çok sınırlı istisnalarla birlikte, federal yargılama sürecinin her aşaması halka açıktır. Birçok federal adliye binası, tarihi bir binadır ve tamamı Amerikan yargılamasının amacı ve geleneği için halk arasında bir saygıya esin kaynağı olması amacıyla dizayn edilmiştir.

Duruşmada mahkemeyi gözlemek isteyen herhangi bir vatandaş federal adliyeye gidebilir, mahkeme takvimini kontrol edebilir ve yargılamayı izleyebilir. Herhangi bir kimse mahkeme kâtibine giderek ve gerekli dava dosyasını isteyerek dosyada bulunan tarafların dilekçelerini ve diğer belgeleri inceleyebilir. Ancak, çoğu eyalet mahkemesinin aksine federal mahkemeler genellikle duruşmaların televizyon veya radyo yoluyla yayınlanmasına izin vermemektedir.

Mahkeme duruşma listeleri ve diğer bazı dosyalar PACER diye bilinen Mahkeme Elektronik Kayıt Sistemine Halkın Erişimi (Public Access to Court Electronic Record Systems) ile www.pacer.gov internet adresinde mevcuttur. Dahası, hemen hemen her federal mahkemenin, mahkeme kuralları ve prosedürü hakkında bilgi veren bir web sayfası vardır. Bu web sitelerinin bir listesi, Amerikan yargısının resmi web sitesi olan www.uscourts.gov da mevcuttur.

Mahkeme yargılamasına halkın erişim hakkı kısmen anayasadan, kısmen de mahkeme geleneklerinden gelmektedir. Yargısal işlerini halkın gözleri önünde yerine getirerek hâkimler mahkemelerde kamu güvenini geliştiriyorlar ve vatandaşlara Amerikan yargı sisteminin nasıl çalıştığını birinci elden görme imkanı sağlıyorlar.

Çok istisnai durumlarda mahkeme kayıtlarına ve yargılamaya halkın tamamen erişim imkanı bulunmayabilmektedir. Örneğin, çok yüksek düzeyli davalarda gözlemek isteyen herkesin oturacağı kadar yeterli alan olmayabilir. Ayrıca, çocuk koruma ve gizli muhbir davalarında olduğu gibi, duruşma salonuna erişim güvenlik ve özel sebeplerle de sınırlandırılabilir. Son olarak bazı belgeler hâkim tarafından mühür altına alınabilir ki bunun anlamı kamuya açık değildir demektir. Mühürlenmiş bilgilerin örnekleri, gizli ticari kayıtlar,⁽²⁾ belirli icra raporları ve çocuk kayıtlarıdır.

⁽²⁾ Ticari sır (ç.n.)

II. Federal mahkemeler ve Eyalet mahkemeleri

A. Genel olarak

Amerika Birleşik Devletlerinde yargı sistemi, federal mahkeme sistemi ve eyalet mahkeme sistemi olmak üzere kendine özgü ve farklı iki mahkeme sisteminden oluşmaktadır. Her bir mahkeme sistemi belli tiplerdeki davalara bakmakla sorumlu olduğu halde, her ikisi de birbirinden tamamen bağımsız değildir, sistem sıklıkla birbiriyle etkileşim halindedir. Dahası, yasal anlaşmazlıkları çözümlenmek ve yasal hakları korumak her iki tür mahkeme için de temel amaçtır. Bu bölümde, federal ve eyalet mahkemelerinin bu amaçlarını başarmak için nasıl çalıştıkları konusunda kamuoyunu bilgilendirmek için her iki sistemin farkları, benzerlikleri ve etkileşimleri incelenecektir.

B. Temel kavramların açıklanması

1) Birleşik Devletlerde neden iki mahkeme sistemi var?

Amerikan Anayasası Amerika Birleşik Devletleri için federalizm olarak bilinen bir hükümet sistemi oluşturmuştur. Federalizm, yetkinin ulusal hükümet ile eyalet hükümeti arasında paylaşılmasına dayanmaktadır. Anayasa belli güçleri federal hükümete vermiş olup, kalanını eyalet hükümetlerine bırakmıştır. Böylece, Anayasa federal hükümete verilen yetkilere ilişkin olarak, federal hükümetin üstün olduğunu açıkça veya zımnen belirtirken, eyalet devletleri ise kendilerine bırakılan işlerle ilgili söz sahibidir. Her hükümetin kendi alanına ilişkin olarak sahip olduğu bu üstünlük, ayrı bağımsızlık olarak bilinmekte ve her hükümetin kendi haklarında bağımsız olduğu anlamına gelmektedir.

Hem federal hem de eyalet hükümetleri kendi hukukunu yorumlamak ve uygulamak için kendi mahkemelerine ihtiyaç duymaktadır. Dahası, hem federal hem de eyalet anayasaları, mahkemelerinin yetkilerini özellikle ayrıntılı bir şekilde ayrı ayrı açıklayarak bunu yapmaya kalkışmışlardır.

Örneğin, anayasa iflasa ilişkin tek bir hukuk sistemi oluşturmak amacıyla sadece Kongreye yetki verdiği için, bu işlere ilişkin olarak eyalet mahkemelerinin herhangi bir yetkileri yoktur. Bunun gibi, anayasa ailenin düzenlenmesiyle ilgili birçok konuda federal hükümete bir yetki vermediğinden, federal mahkemelerin boşanma davalarına bakma yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle Amerika'da iki farklı mahkeme sistemi bulunmaktadır. Federal mahkeme sistemi açıkça ve zımnî olarak anayasa tarafından kendisine verilen hukuki konulara bakarken, eyalet mahkemeleri Amerikan anayasasının açıkça ve zımnî olarak federal hükümete vermediği veya eyalet hükümetlerini yasaklamadığı hukuki konulara bakmaktadır.

2) Federal ve Eyalet mahkemelerinin yapılarındaki farklılıklarının belirlenmesi

a) Federal mahkeme sistemi (Federal Court System)

Federal Mahkeme terimi, aslında iki mahkeme sistemi tipinden herhangi birini kastedebilir. Birinci tip mahkeme, madde 3 mahkemesi olarak bilinendir.

Bu mahkemeler yetkilerini Anayasanın 3 üncü maddesinden aldıkları için, adlarını da buradan almaktadırlar. Bu mahkemeler; Amerikan Bölge Mahkemelerini, Amerikan İstinaf Mahkemelerini ve Amerikan Yüksek Mahkemesini kapsar. Ayrıca Amerikan İddia Mahkemesi ve Uluslararası Ticaret Mahkemesini de içerir. Diğer mahkemelerin aksine, bu son iki tür mahkeme genel yetkili mahkemeler olmadıkları için, bu mahkemeler özeldir. Genel yetkili mahkemeler hemen hemen her davaya bakabilirler. Madde 3 mahkemelerinin bütün hâkimleri Senatonun tavsiyesi ve onayı ile Amerikan Başkanı tarafından atanırlar ve hayat boyu görevlerinde kalırlar.

İkinci tip mahkemeler de Kongre tarafından kurulmuştur. Bu mahkemeler; sulh mahkemeleri, iflas mahkemeleri, Amerikan askeri istinaf mahkemeleri, Amerikan vergi mahkemeleri ve Amerikan gazilik istinaf mahkemeleridir. Bu mahkemelerin hâkimleri, Kongrenin tavsiyesi ve onayı ile Amerikan Başkanı tarafından atanırlar. Bunlar belirlenen yıl süresi kadar görevde kalırlar, bu süre genellikle 15 yıldır. Sulh mahkemeleri ve iflas mahkemeleri her Amerikan Bölge Mahkemesi nezdinde bulunur. Amerikan askeri istinaf mahkemeleri, Amerikan vergi mahkemeleri ve Amerikan gazilik istinaf mahkemeleri Madde 1 veya yasama mahkemeleri olarak da bilinir.

aa) Amerikan bölge mahkemeleri (The U.S. District Courts)⁽³⁾

Birleşik Devletlerde 94 tane bölge mahkemesi vardır. Her eyalette en az bir tane bölge mahkemesi vardır ve bazı büyük eyaletlerde, örneğin Kaliforniya'da 4 tane bölge mahkemesi vardır. Her bölge mahkemesinde 2 ile 28 arasında hâkim bulunmaktadır. Amerikan bölge mahkemeleri yargılama mahkemeleri veya ilk derece mahkemelerdir. Bunun anlamı, çoğu federal davalar burada başlar. Amerikan bölge mahkemeleri hem ceza hem de hukuk davalarına bakar. Jüri (jüri olmayan mahkemelerde hâkim) maddi gerçekleri belirlerken, çoğu davada hukuki konuyu hâkim belirler. Her bölge mahkemesi nezdinde, bölge mahkemesinin bir birimi olarak federal iflas mahkemesi bulunur.

bb) Amerikan istinaf mahkemeleri (The U.S. Circuit Courts of Appeal)

Amerika'da 13 istinaf mahkemesi vardır. Bu mahkemeler 12 bölgeye ayrılmıştır ve ülke genelinde çeşitli şehirlerde bulunmaktadır. Amerikan Federal İstinaf Mahkemesi ise (13 üncü Mahkeme) Washington DC'de bulunmaktadır ve patent hukuku, uluslararası ticaret mahkemesi kararları ve federal iddia mahkemesi kararları gibi bazı özel davalar hakkında ülke çapında yargılama

⁽³⁾ Bu mahkemeler ilk derece federal mahkemeler olup, ABD'nin federal yapısı nedeniyle her eyalette en az bir tane olacak şekilde örgütlendikleri için bölge mahkemesi olarak adlandırılmaktadırlar. (ç.n.)

yetkisi vardır. Sanığın suçsuz bulunduğu ceza davalarının haricinde, bölge mahkemesinin yargılamasından (veya belli idari makamların kararlarından) memnun olmayan her hangi bir taraf kendi bölgesinde bulunan istinaf mahkemesine başvurabilir. Bu mahkemeler duruşma kayıtlarını sadece hukuki hatalara ilişkin olarak inceler, maddi gerçekler bölge mahkemeleri tarafından belirlenmiştir. Böylece, istinaf mahkemesi genellikle ne maddi olayı inceler ne de yeni delilleri kabul eder. Davaları görüşürken, bu mahkemeler üç hâkimli bir kuruldan oluşur.

cc) Amerikan Yüksek Mahkemesi (The U.S. Supreme Court)

Amerikan Yüksek Mahkemesi, federal mahkeme sisteminin en üstünde bulunur. Associate justices diye bilinen sekiz hâkim ile bir Başhâkimden (the chief justice) oluşur ve Başhâkim tarafından yönetilir. Washington DC.'de bulunur. İstinaf mahkemesinin kararından (nadiren Amerikan Bölge Mahkemelerinin kararlarından) memnun olmayan taraflar veya eyalet yüksek mahkemesi, Amerikan Yüksek Mahkemesine kendilerinin davalarının görüşülmesi için başvurabilirler. Bu başvuru genel olarak "*Dosya Talebi İnceleme Başvurusu (Petition for a Writ of Certiorari)*" olarak bilinen yasal prosedürle yapılır. Mahkeme bu tür davaları görüşüp görüşmeyeceğine dair bir karar verir. Her yıl mahkeme kendisine görüşülmesi için başvuru alan yaklaşık 7000 dava arasından, 100 ile 150 arasında davayı görüşmeyi kabul eder. Bu davalar sözlü tartışma için genel kriterlere tipik olarak uyar, Federal Anayasa ve hukuka ilişkin önemli sorunlar içerir. Dört hâkim bu davayı görüşmeyi kabul etmelidir (grand cert). Mahkeme öncelikle bir temyiz mahkemesi olmasına rağmen, büyükelçilerin yargılanması ile iki ve daha fazla eyaleti içeren davalarda ilk derece yargılama yetkisine sahiptir.

dd) Özel yetkili Federal mahkemeler (Special Article III Courts)

Bu mahkemeler belli tip davalara bakmak hususunda, tüm ülke çapında yargılama yetkisine sahiptir.

Amerikan Federal İddia Mahkemesi (U.S. Court of Federal Claims): Bu mahkeme Washington DC.'de bulunur ve Birleşik Devletlere karşı maddi tazminat iddialarına, federal sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklara, federal hükümetin özel mülkiyetten aldığı hukuksuz gelirler gibi devlete karşı talepleri içeren davalara bakar.

Amerikan Uluslararası Ticaret Mahkemesi (U.S. Court of International Trade): Bu mahkeme New York'ta bulunur ve gümrük vergisi ve uluslararası ticari uyuşmazlıklara bakar.

ee) Kongre tarafından oluşturulan özel mahkemeler (Special Courts Created by Congress)

Sulh Hâkimleri (Magistrate judges): Bu hâkimler, genellikle tarafların muvafakatiyle belirli ceza ve hukuk davalarına bakarlar.

İflas Mahkemeleri (Bankruptcy courts): Bu mahkemeler, İflas Kanununa tabi olarak ortaya çıkan davalara bakarlar.

Amerikan Askeri İstinaf Mahkemesi (the U.S. Court of Military Appeals): Bu mahkeme Askeri Adalet Birlik Kanununa (the Uniform Code of Military Justice) tabi olarak ortaya çıkan davalar için son başvuru mahkemesidir.

Vergi Mahkemeleri (the U.S. Tax Court): Bu mahkemeler vergi eksikliğine ilişkin iddialar üzerine ortaya çıkan davalara bakarlar.

Amerikan Gazi İstinaf Mahkemesi (the U.S. Court of Veterans' Appeals): Bu mahkeme gazilik haklarının reddinden kaynaklanan belli davalara bakarlar.

b) Eyalet Mahkeme Sistemi (State Court Systems)

İki eyalet mahkemesi sistemi tamamen birbirine benzer değildir. Bununla birlikte; tipik bir eyalet mahkemesinin nasıl olduğuna dair örnek sağlayacak yeterli benzerlikler vardır. Çoğu eyalette mahkeme sistemleri aşağıdaki şekildedir:

* Yargılama mahkemeleri,

– Sınırlı yetkili mahkemeler (veraset, aile, trafik vb.),

– Genel yetkili mahkemeler (genel yargılama mahkemesi);

* İstinaf mahkemeleri (Eyaletlerin hepsinde olmamakla beraber çoğunda vardır),

* Eyalet Yüksek mahkemeleri (çeşitli isimlerle bilinir).

Federal hâkimlerin aksine, çoğu eyalet hâkimi hayatı boyunca görevde kalmak üzere atanmaz, yıl ile belirlenen belli bir süre için ya atanırlar ya da seçilirler (bazen de seçilip atanırlar).

aa) Yargılama mahkemeleri (Trial Courts)

aaa) Sınırlı yetkili mahkemeler (Trial Courts of Limited Jurisdiction)

Sınırlı yetkili mahkemeler sadece belli tip davalara bakan mahkemelerdir. Bunlar genellikle kaunty⁽⁴⁾ adliyesinde veya yakınında bulunurlar ve genellikle tek hâkim tarafından yönetilirler. Bu mahkemelerde görülen davaların çoğu, jüri olmaksızın tek bir hâkim tarafından görülür. Sınırlı yetkili mahkemelerin bazı örnekleri aşağıda belirtilmiştir:

Veraset mahkemesi (Probate court): Bu mahkemede ölen kimsenin (miras bırakan) malvarlığının yönetilmesine ilişkin işlere bakılır.

⁽⁴⁾ Birden fazla şehri içine alan idari birim, aynı olmamakla beraber bizdeki ilçeleri de içine alan il sınırı veya büyükşehir belediye sınırı gibi düşünülebilir.

Vasiyetnamenin yerine getirilmesi sırasında vasiyetnamenin hükümlerini uygular ve eğer miras bırakan herhangi bir vasiyetname bırakmamışsa eyalet hukukuna göre malvarlığı dağıtılır.

Aile Mahkemesi (Family court): Bu mahkemede evlat edinme, evliliğin iptali, boşanma, nafaka, bakım, çocuk desteği vb. işlere bakılır.

Trafik Mahkemesi (Traffic court): Bu mahkemede genellikle önemsiz trafik kuralları ihlallerine bakılır.

Çocuk Mahkemesi (Juvenile court): Bu mahkemede örneğin 18 veya 21 gibi belli bir yaşın altındaki suça sürüklenen çocukları içeren davalara bakılır.

Küçük İddia Mahkemesi (Small claims court): Bu mahkemede genellikle özel şahıslar arasındaki göreceli olarak düşük miktarda davalara (örneğin \$5,000'dan az) bakılır.

Belediye Mahkemesi (Municipal court): Bu mahkemede genellikle belediye yönetmeliklerine karşı işlenen suçları içeren davalara bakılır.

bbb) Genel yetkili mahkemeler (Trial Courts of General Jurisdiction)

Genel yetkili yargılama mahkemeleri eyalet sisteminde temel mahkemelerdir. Bunlar sınırlı yetkili mahkemelerin yetkileri dışında kalan davalara bakarlar. Bunlar hem ceza davalarına hem de hukuk davalarına bakarlar. Genellikle bir hâkim (genellikle de jüri ile birlikte) bu davalara bakar. Bu davalarda jüri maddi vakalara karar verirken, hâkim hukuki konulara karar verir. Yargılama kayıtları tutulur ve istinafta kullanılabilir. Bu mahkemeler çok çeşitli isimlerle örneğin, devre mahkemesi, üst mahkeme, genel dava mahkemesi ve hatta New York'da Yüksek Mahkeme olarak anılmaktadır. Belli davalarda bu mahkemeler sınırlı yetkili mahkemelerde görülen bazı davalara itiraz üzerine bakabilirler.

bb) İstinaf mahkemeleri (Intermediate Appellate Courts)

Bütün eyaletlerde olmamakla birlikte çoğu eyalette genel yetkili mahkemeler ile eyalet yüksek mahkemesi arasında istinaf mahkemesi bulunmaktadır. Ceza yargılamasında suçsuz bulunan sanık haricinde, eyalet mahkemesinin yargılama sonunda verdiği karardan memnun olmayan her hangi bir taraf istinaf mahkemesine başvurabilir. Bu başvurular genellikle bir hak meselesidir. (Yani mahkeme kesinlikle bu başvuruya bakmalıdır.) Bununla birlikte, bu mahkemeler sadece mahkeme tarafından yapılan ve iddia edilen usul hataları ile hukuki hatalara bakar. Bu mahkemeler genellikle ne duruşma sırasında yapılan dava gerçeklerini gözden geçirir ne de ek delil kabul ederler. Bu mahkemeler genellikle iki veya üç hâkimli kuruldan oluşur.

cc) Eyalet Yüksek Mahkemeleri (Highest State Courts)

Bütün eyaletlerde bir çeşit yüksek mahkeme vardır. Genellikle bu mahkemelerden kasıt yüksek mahkeme olduğu halde, bazı eyaletlerde örneğin

Maryland yüksek mahkemesi, istinaf mahkemesi olarak bilinmektedir. İstinaf mahkemesi olan eyaletlerde, eyalet yüksek mahkemeleri genellikle davayı görüşmeyi kabul edip etmeme konusunda bir takdir hakkına sahiptir. İstinaf mahkemesi olmayan eyaletlerde ise başvuru eyalet yüksek mahkemesi tarafından bir hak meselesi olarak ele alınır. İstinaf mahkemelerinde olduğu gibi, başvuru maddi olaya ilişkin olmayıp, genellikle iddia edilen hukuki hataya ilişkin olarak ele alınır. Ayrıca, çoğu eyalet yüksek Mahkemesi belli işlerde ilk derece yargılama yetkisine sahiptir. Örneğin, bazı eyaletlerde yüksek mahkemeler, seçimler ve idari sınırların yeniden belirlenmesine ilişkin anlaşmazlıklar hakkında ilk yargılama yetkisine sahiptir. Bu mahkemeler genellikle üç, beş, yedi veya dokuz hâkimli kurullardan oluşur.

C. Federal mahkemeler ve Eyalet mahkemeleri hangi tip davalara bakarlar?

1) Federal mahkemelerin yargılama yetkisi (the Jurisdiction of the Federal Courts)

Federal mahkemelerin yargılama yetkisi Amerikan Anayasasının 3 üncü maddesinin 2 nci bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Federal mahkemeler başlıca iki tip davaya baktıkları için sınırlı yargılama yetkisine sahip mahkemelerdir.

a) Vatandaş farklılığı (Diversity of Citizenship)

Tarafları farklı eyaletlerin sakinlerinden oluşan ve miktarı federal hukuk tarafından belirlenen miktarı aşan (bugün için \$75.000) özel hukuk davalarına ilişkin yargılama yetkisi federal mahkemelere aittir. Bu davalar eyalet hukukunu ilgilendiren konular olduğu için, federal mahkemeler sıklıkla bu davalara bakarken eyalet hukukunun uygulanmasını istemektedirler. Bu tür davaları federal mahkemeye getiren, tarafların farklı eyaletlerden olması ve uyuşmazlık konusu miktarın yeterince yüksek olmasıdır.

b) Federal meseleler (Federal Question)

Birleşik Devletlerin hukuku olan Amerikan Anayasasından ve Birleşik Devletler otoritesi altında yapılan anlaşmalardan kaynaklanan davalara ilişkin yargılama yetkisi de federal mahkemelere aittir. Bu konular federal mahkemelere özgü bir ayrıcalıktır ve aşağıdaki dava tiplerini içerir:

* Eyaletler arasındaki davalar – iki veya daha çok eyaletin taraf olduğu davalar

* Büyükelçiler ve diğer yüksek düzeyli devlet görevlilerini içeren davalar – yabancı büyükelçiler ve diğer yüksek düzeyli kamu görevlileri arasında ortaya çıkan davalar.

* Federal suçlar – Amerikan Anayasasında tanımlanan veya belirlenen suçlar veya federal kanunlar tarafından belirlenen veya cezalandırılan suçlar - Bu tür suçlar ABD'ye karşı vatana ihanet, korsanlık, sahtecilik, ulusal kanunlara

karşı suçlar ve eyaletler arası ticareti düzenleyen federal hükümet otoritesine karşı işlenen suçları kapsar. Buna rağmen, çoğu suçlar eyalet işleridir.

* İflas – Genellikle ödeme gücü durumu dolayısıyla başlatılan, bu sayede borç verenlerin menfaati için yargısal gözetim altında tasfiye veya yeniden düzenleme sürecinden geçen ve bir kişinin borcunun çoğundan kurtulduğu yasal bir prosedürdür.

* Patent, Telif Hakkı ve Marka Davaları

– Patent – Eğer bir alet veya proses yeni ve kullanışlı ise veya çok açık değilse, federal hükümet tarafından icat edene tanınan, bir icadı yapmak, kullanmak ve satmak amacıyla belirli bir süre için sağlanan (genellikle 17 yıl) özel bir haktır.

– Telif Hakkı – Orijinal bir işin sahipliğinde (örneğin edebiyat, müzik, sanat, fotoğraf veya film işi gibi) sabit herhangi bir somut ifade aracı olarak sahibine yeniden üretmek, uyarlamak, dağıtmak, temsil etmek ve sergilemek için özel bir hak veren mülkiyet hakkına ilişkin hukukun bir parçasıdır.

– Marka – Üretici veya satıcı tarafından kendi ürünü veya ürünlerini diğerlerinden ayırmak için kullanılan bir kelime, kelime grubu, logo, veya grafiksel semboldür.

* Denizcilik – Denizcilik mahkemelerinin uygulamasından gelişen bir içtihat hukuku sistemidir: Bu mahkemeler denizcilikten kaynaklanan sözleşmeleri, haksız fiilleri, yaralanmaları ve suçları inceler.

* Antitröst – Ticaret ve alışverişi sınırlayan monopolden, sabit fiyattan ve fiyat ayrımcılığından korumak için geliştirilen hukukun bir parçasıdır.

* Banka Güvenliği ve Düzenlemesi – Tescil, teklif, alım-satım ile ticari güvenliği ve banka uygulamalarını düzenleyerek toplumu koruyan hukukun bir parçasıdır.

* Federal Kanunlar Tarafından Belirlenen Diğer Davalar – Yürürlükteki bir federal kanun tarafından belirlenen diğer davalar.

Bunlara ek olarak federal mahkemelerin Kongre Kanunundan kaynaklanan çeşitli diğer davalar hakkında yargılama yetkisi vardır. Örneğin, mahkemelerin (1) medeni haklar, (2) işçi ilişkileri, (3) çevre davaları hakkında çeşitli yargılama yetkisi vardır. Bu kanunlar eyaletler için bir alt sınır getirirken, bir üst sınır getirmemektedir. Eğer eyaletler bu alanları federal hükümetten daha geniş bir şekilde düzenlerlerse, eyalet mahkemeleri ayrıca bu alanlarda yargılama yetkisine sahiptir.

2) Eyalet mahkemelerinin yargılama yetkisi (Jurisdiction of the State Courts)

Genel olarak federal mahkemelerin özel yetkisine girmeyen her türlü dava türüne bakma yetkisi eyalet mahkemelerine aittir. Eyalet mahkemeleri geleneksel mahkemelerdir. Bunun anlamı bunlar sadece kanunları yorumlamak

ve uygulamak yetkisine sahip değildir, aynı zamanda özel bir yasal sorun için kanun hükmü yoksa, hukuka uygun bir çözüm için hukuk yaratma yetkisine de sahiptir. Eyalet mahkemelerinin yargılama yetkisi içerisinde yer alan dava örnekleri genellikle aşağıdakileri kapsar:

* Eyalet anayasasını içeren davalar – eyalet anayasasının yorumunu içeren davalar.

* Eyalet ceza davaları – Eyalet anayasası ve yürürlükteki eyalet yasaları tarafından cezalandırılan ve/veya tanımlanan suçlardır. Çoğu suçlar eyalet ceza davalarıdır. Bunlar öldürme, hırsızlık, evden hırsızlık, mala zarar verme gibi suçlardır.

* Haksız fiil ve yaralama hukuku – Genellikle bir zarar şeklinde olan, özel hukuka ilişkin yasal bir çözümün getirilebileceği haksızlıklar, hukukun, aynı işlemin bir parçası olarak aynı ilişkideki herkesi rahatsız ettiği görevi ihmaldir.

* Sözleşme hukuku – iki veya daha fazla taraf arasında oluşturulan ya dava edilebilir ya da aksi takdirde hukuk olarak takdir edilen borçlardır.

* Veraset – Vasiyetname ile ilgili bir belgenin geçerli bir vasiyetname olarak kabul edilmesi, mahkemeye vasiyetnamenin kanıtlanması, vasiyetname hükümlerine göre miras bırakanın malvarlığının dağıtılması veya miras bırakan bir vasiyetname olmaksızın ölmüşse malvarlığının eyalet hukukuna göre dağıtılmasına ilişkin yargısal süreçtir.

* Aile – evlilik, boşanma, evlat edinme, çocuğun velayeti ve desteği ile aile içi ilişkilerle ilgilenen bir hukuk bölümüdür.

* Malların satışı – Ticari satışları da kapsayan taşınır malların satışı (özellikle Ticaret Kanunu açısından)

* Şirket ve iş organizasyonu – Şirketlerin kurulması, dağılması, malvarlığının dağıtılması, ortaklığı, sınırlı ortaklık, sınırlı sorumlu şirketler gibi konulara ilişkin hukuktur.

* Seçim konuları – Seçmen kaydı, genel seçim, seçim bölgesinin yeniden belirlenmesi gibi konulara ilişkin hukuktur.

* Belediye ile ilgili/bölgesel yönetmelikler – Belediye ile ilgili yönetmeliklerle, yerleşimsel, ticari, endüstriyel veya diğer gelişmelere ilişkin belli alanlarla ilgili bölgesel yönetmelikleri kapsar.

* Trafik Düzenleme – Trafik için oluşturulan bir davranış kuralı, trafik düzeni ve güvenli trafik akışını geliştirmek isteyen kurallardır.

* Taşınmaz Mal – zarar görmeksizin araziden ayrılan herhangi bir şeyin dışında, arzda büyüyen, ona bitişik olan veya onun üzerinde yükselen arazi veya herhangi bir şeydir.

3) Federal ve Eyalet mahkemelerinin yargılama yetkilerinin keşiştiği alanlar (Areas of Concurrent Jurisdiction for Federal and State Courts)

Eyaletlerin, federal hükümetten daha geniş bir şekilde düzenlediği konulara ek olarak, aşağıda belirtilen hukuki konularda eyalet mahkemelerinin de federal mahkemelerin yanısıra yargılama yetkisi vardır:

a) Vatandaş farklılığı

İki veya daha fazla eyaletin vatandaşlarını içeren ve miktarı 75,000 ABD Dolarını aşan özel hukuk uyuşmazlıklarında, eğer davalı davanın federal mahkemede görüşülmesi için bir dilekçe vermezse, eyalet mahkemesi bu davalara bakabilir. Dahası, iki veya daha fazla eyaletin vatandaşlarını içeren ve miktarı 75,000 ABD Dolarını aşmayan özel hukuk uyuşmazlıkları mutlaka eyalet mahkemesinde görüşülmelidir.

b) Federal meseleler

Eyalet hukukuna dayanarak, eğer yürürlükteki bir anayasa hükmü, kanun veya anlaşma doğrudan eyalet mahkemesine getirilen bir davayı ilgilendiriyorsa, herhangi bir eyalet mahkemesi Birleşik Devletler Anayasası, federal kanun, anlaşma ve diğer bir düzenlemeyi yorumlayabilir. Ancak, Birleşik Devletler anayasası, federal kanun veya anlaşmayı yorumlayarak eyalet mahkemesi kendisi federal gözetime maruz kalır. Bunun anlamı, bir eyalet yüksek mahkemesi bir davayı karara bağladıktan sonra Amerikan Yüksek Mahkemesi o davayı yeniden ele alabilir. Bu tür durumlarda, Amerikan Yüksek Mahkemesinin yeniden incelemesi, sadece eyalet mahkemelerinin yürürlükteki bir federal anayasa hükmü, kanun veya anlaşmanın yorumuyla ilgili verdiği karara ilişkindir. Amerikan Yüksek Mahkemesi, eyalet mahkemelerinin özel yargılama yetkisine giren bir hukuki meseleyi yeniden inceleyemez.

III. Birleşik Devletler hâkimleri (United States Judges)

Federal mahkemelerin işi, Amerikan halkını etkileyen bir çok önemli konunun geneline temas eder ve federal hâkimler yönettikleri davaları geniş bir yetki ve sağduyu ile incelerler. Bu bölümde federal hâkimlerin nasıl seçildiği ele alınacak, hâkimlere yapılan ödemeler, etik ve kıdemli hâkimler ile emekli olduktan sonra geri çağırılan hâkimler hakkında temel bilgiler verilecektir.

A. Atama ve ödemeler (Appointment and Compensation)

1) Genel olarak

Yüksek mahkeme üyeleri, istinaf mahkemesi ve bölge mahkemesi hâkimleri ile uluslararası ticaret mahkemesi hâkimleri Anayasanın 3 üncü maddesine göre senatonun tavsiyesi ve onayı ile Birleşik Devletler Başkanı tarafından atanır. Bu hâkimler (Madde 3 hâkimleri) yaşam boyu atanırlar ve ancak haklarında mahkemede suçlama süreciyle birlikte görevlerinden alınırlar. Bu mahkemelerde hâkim olmak için özel niteliklere sahip olmak gerekmemesine rağmen, aday gösterilenler tipik olarak çok başarılı özel veya hükümet

avukatları, sulh hâkimleri, iflas hâkimleri veya hukuk profesörleridir. Yargı organları, aday gösterme ve onaylama sürecinde herhangi bir rol oynamamaktadır.

İflas hâkimleri, bölge mahkemelerinde yargı personelidir ve istinaf mahkemeleri tarafından 14 yıllık dönem için atanırlar. Sulh hâkimleri de bölge mahkemelerinde yargı personelidir ve bölge mahkemeleri hâkimleri tarafından 8 yıllık dönem için atanırlar. Birleşik Devletler Başkanı ve Senato, iflas ve sulh hâkimlerinin seçiminde herhangi bir rol oynamazlar. Federal iddia mahkemesi hâkimleri ise 15 yıllık dönem için Senatonun tavsiyesi ve onayı ile Başkan tarafından atanır.

Federal sistemde her mahkemede davalara bakmanın yanı sıra mahkeme yönetimine ilişkin idari sorumlulukları da olan bir başhâkim vardır. Başhâkim normalde mahkemede en uzun süre hizmet eden hâkimdir. Bölge mahkemesi ve istinaf mahkemesi başkanı olacak hâkimin başhâkim olarak belirlenebilmesi için 65 yaşından küçük olması gerekir. Bunlar en fazla 7 yıl hizmet edebilirler ve 70 yaşından sonra başhâkim olamazlar.

Bütün federal hâkimler Kongre tarafından belirlenen maaş ve ikramiye alırlar. Hâkimlerin maaşları genel olarak Kongre üyelerinin maaşlarına eşittir.

2) Bir mahkemeye hâkimlerin atanması

Her federal hâkim bir mahkemede görevlendirilir. Normalde hâkimlerin diğer mahkemelerde görülen dava ve işlere, ayrıca görevlendirilmedikleri sürece bakma yetkileri yoktur. Belli yargısal bölgelerdeki ağır dava yükü nedeniyle diğer bölgelerdeki hâkimler, iş yoğunluğu fazla olan bölgelerin davalarına bakmak için görevlendirilebilir.

3) Özel davalara hâkimlerin atanması

Hâkim görevlendirme metotları bölgeden bölgeye değişmekle birlikte, görevlendirmede temel ölçüt hâkimler arasında dava yükünün eşit olarak dağıtılmasını sağlamak ve hâkim alışverişini engellemektir. Çoğu mahkeme, mahkeme bölgesindeki her hâkimin genel olarak eşit sayıda dava aldığı, rastgele iş dağıtım (tevzi) yöntemleri kullanmaktadır.

4) Kıdemli ve yeniden çağrılan hâkimler (Senior and Recalled Judges)

İstinaf mahkemesi, bölge mahkemesi ve uluslararası ticaret mahkemesi hâkimleri ömür boyu görevde kalma hakkına sahiptir ve en az 65 yaşında ve belli bir süre hizmet etme şartını yerine getirirlerse emekli olabilirler. Emeklilik hakkını elde etmiş çoğu madde 3 hâkimi, part time veya full time olmak üzere kıdemli hâkim olarak davalara bakmaya devam etmeye karar vermektedirler. Öte yansan, emekli olan, iflas, sulh ve federal iddia mahkemesi hâkimleri de aktif görev için geri çağrılabilir. Kıdemli ve yeniden çağrılan hâkimler dışında da, yargı organları, davalara bakması için çok fazla hâkime ihtiyaç duymaktadır.

Örneğin kıdemli hâkimler genel olarak istinaf ve bölge mahkemelerinin iş yükünün % 15–20'sine bakarlar.

B. Yargısal etik (Judicial Ethics)

Federal hâkimler, Birleşik Devletler Yargı Konferansı tarafından belirlenen etik ilkeleri ve etik rehberi olan Birleşik Devletler hâkimlerinin davranış kurallarına uyarlar. Davranış kuralları hâkimler için yargısal dürüstlük ve bağımsızlık, yargısal gayret ve tarafsızlık, hoş görülebilir ekstra yargısal aktivite ve uygunsuzluk veya uygunsuz görünümünden kaçınmak için bir rehberlik yapar.

Hâkimler, kişisel bilgi sahibi oldukları uyuşmazlıklara, taraflardan birine karşı husumeti olan davalara, avukat olarak önceden baktıkları davalara, herhangi bir tarafla veya dava konusuyla mali ilişkisi olan davalara bakamazlar.

Çoğu federal hâkim zamanlarını kamu hizmetine ve eğitim faaliyetlerine ayırır. Onlar yazdıkları, konuştukları ve öğrettikleriyle ayrıcalıklı bir mesleki tarihi geçmişe sahiptirler. Bu önemli rol, hukuku, yasal sistemi ve adalet yönetimini geliştirmek için hâkimleri bu tür aktivitelere katılmaları konusunda teşvik eden davranış kurallarında tanınmıştır.

C. Amerikan hâkimlerinin davranış kuralları (Özet) (Code of Conduct For United States Judges)

Hâkim, yargının tarafsızlığını ve bağımsızlığını savunmalıdır.

Hâkim, her türlü iş ve işlemlerinde uygunsuzluktan ve uygunsuz görünmekten kaçınmalıdır.

Hâkim görevini tarafsız ve özenli bir şekilde yerine getirmelidir.

Hâkim, hukuku, hukuk sistemini ve adalet yönetimini geliştirmek için ekstra yargısal faaliyetler yapmalıdır.

Hâkim, yargı görevinin yükümlülükleri ile uyumlu olan ekstra yargısal faaliyetlere katılmalıdır.

Hâkim, siyasi faaliyetlerden uzak durmalıdır.

D. Amerikan sulh hâkimleri (U.S. Magistrate Judges)

Sulh hâkimleri bölge mahkemeleri tarafından 8 yıl için atanırlar. Bunların görevleri genel olarak 4 kategoride toplanır: Ceza davalarında çoğu ön süreçleri yürütmek (arama ve tutuklama kararları, gözaltına alma duruşmaları, muhtemel delil duruşmaları ve avukat görevlendirmesi), belli kabahat davalarının yargılaması, tarafların rızasıyla özel hukuk davalarının yargılaması, bölge hâkimleri tarafından onlara gönderilen çok çeşitli iş ve işlemleri yürütmektir. (Örneğin taleplere karar vermek, mahkûmlar tarafından verilen dilekçeleri incelemek, duruşma öncesi ve tasfiye oturumlarını yürütmek)

IV. Kısaca Federal yargılama süreci (The Federal Judicial Process in Brief)

Bu bölümde, federal yargılama sisteminin üç önemli özelliğini tanımlanacak ve ceza davaları, hukuk davaları ve iflas sürecindeki yargılama sürecine ilişkin genel bir bakış verilecektir. Ayrıca jüri servisi ile jüri seçim prosedürü ve itiraz kanun yolları süreci hakkında özet bilgiler verilecektir.

A. Federal yargılama sisteminin özellikleri

1) Çekişmeli sistem (An Adversarial System)

Amerikan mahkemelerinde yargılama, tarafların iddialarını tarafsız bir jürinin önünde savunmalarına bağlı olduğu için, yargılama usulü çekişmeli bir sistemdir. İngiliz geleneksel hukukundan gelen Amerikan hukuk geleneğine göre, mahkemenin önünde tarafların çatışmasının, jüri veya hâkime gerçeği belirleme ve uyuşmazlığı huzurda çözmek için bir imkân sağlama olasılığı çok yüksektir. Öteki bazı hukuk sistemlerinde, hâkimler veya diğer mahkeme personeli ilişkili bir delil bulmak için taraflara yardım ederler veya kendileri araştırırlar ve tanıkların ifadelerini alırlar. Birleşik Devletlerde delil toplama ve onları mahkemeye sunmak için hazırlama işlemleri, genel olarak mahkemeden herhangi bir yardım olmaksızın dava tarafları ve onların avukatları tarafından yapılır.

2) Dava ücretleri ve maliyeti (Fees and the Cost of Litigation)

Amerikan yargısal sisteminin diğer bir karakteristik özelliği de taraflar, kazansa da kaybetse de kendi mahkeme masrafları ve avukat ücretlerini kendilerinin ödemesidir. Federal mahkemelerin dava ücretleri genellikle Kongre tarafından belirlenir. Diğer dava ücretleri örneğin avukat veya bilirkişi ücretleri daha önemlidir. Ceza davalarında araştırma ve soruşturma masraflarını devlet öder. Ayrıca ödeyecek gücü olmayan şüpheli ve sanıklar için devlet ücretsiz avukat sağlar. Hukuk yargılamasında mahkeme masraflarını ödeyemeyen davacılar, mahkemeden söz konusu dava masraflarını ödemeksizin, yargılama sürecine devam etmek için izin isteyebilirler.

3) Davaya ilişkin usul kuralları (Procedural Rules for Conducting Litigation)

Federal mahkemelerde izlenmesi gereken federal delil kuralları ile federal hukuk, ceza, iflas ve istinaf usul kuralları vardır. Bu kurallar, yargılamada basitliği ve adaleti geliştirmek, dava konusunu belirlemek, gereksiz masrafları ve gecikmeyi ortadan kaldırmak için yapılmıştır. Bu kurallar Yüksek Mahkeme Başkanı tarafından atanan hâkimler, avukatlar ve profesörler tarafından oluşan bir komite tarafından tasarlanmıştır. Bunlar, kamuoyunun yorumlaması için Yönetim Ofisi tarafından geniş bir şekilde yayımlanır, Birleşik Devletler Yargı Konferansı tarafından onaylanır ve Yüksek Mahkeme

tarafından resmi olarak ilan edilir. Kongre bu kuralları iptal etmediği veya değiştirmedeği takdirde bunlar hukuk kuralları haline gelir.

B. Yargılama usulü

1) Özel hukuk davaları (Civil Cases)

Federal özel hukuk davaları iki veya daha fazla taraf arasındaki hukuki uyuşmazlıkları içerir. Federal mahkemede bir dava sürecini başlatmak için davacı mahkemeye bir dava dilekçesi verir ve dilekçenin bir örneğini de davalıya tebliğ eder. Dava dilekçesi, davacının zararını tanımlar, davalının bu zarara nasıl sebep olduğunu açıklar ve mahkemeden uyuşmazlığı çözmesi için bir karar vermesini ister. Davacı zararının tazmin edilmesi için para veya davalının zarara yol açan davranışının durdurulmasını emretmesini mahkemeden isteyebilir. Ayrıca, mahkeme belli durumlarda davacının yasal hakkı olduğunun açıklanması gibi başka çeşit bir karara da hükmedebilir.

Duruşma için dosya hazırlamak için taraflar keşif yapabilirler. Keşif sırasında taraflar, tanıkların kimlikleri ve davayla ilgili herhangi bir belgenin kopyası gibi dava hakkındaki bilgileri birbirlerine vermek zorundadırlar. Keşfin amacı, tarafları delillerini toplamaya ve tanıklarını çağırmaya hazır olmalarını isteyerek yargılamaya hazırlamaktır. Ayrıca her bir taraf, yargılama sırasında duruşmadan sonra veya yargılamadan önce delillerin tespiti için mahkeme kararı isteyebilir veya talep edebilir.

Keşfin yaygın metotlarından birisi yeminli ifadedir. Yeminli ifadede, tanık yemin ederek avukatlar tarafından dava hakkında sorulan sorulara mahkeme raportörünün huzurunda cevap vermek zorundadır. Mahkeme raportörü tüm tanık ifadelerini kaydetmek ve transkript diye bilinen kelimesi kelimesine kayıt tutmak üzere özel eğitilmiş bir kişidir.

Dava açmanın masraflarından ve gecikmeden kaçınmak için hâkimler tarafları aralarındaki uyuşmazlığı çözmeleri hususunda anlaşmaları için teşvik eder. Özellikle mahkemeler, duruşma ve mahkeme süreçlerini gerektirmeksizin uyuşmazlıklara erken bir çözüm üretmek için geliştirilmiş olan arabuluculuk, hakem ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının (ADR) kullanılmasını teşvik etmektedir. Sonuç olarak taraflar genellikle özel hukuk davalarını ‘tasfiye’ olarak bilinen anlaşmayla çözmeye karar verirler.

Eğer bir davada uzlaşma sağlanılmamışsa, mahkeme duruşma düzenler. Çoğu özel hukuk davalarında taraflardan her birinin Anayasaya göre jüri duruşması istemeye hakkı vardır. Eğer taraflar jüri haklarından vazgeçerlerse, dava jüri olmaksızın bir hâkim tarafından görülecektir.

Duruşmada taraflar hâkimin gözetimi altında ifade verirler. Hâkim delil kurallarını uygulayarak hangi bilginin mahkeme salonunda sunulabileceğini belirler. Tanıkların kendi bilgilerine dayalı olarak konuşmalarını ve diğer tanıklardan duyduklarına göre kendi bildiklerini değiştirmemelerini sağlamak

için, ifade verme zamanı gelinceye kadar tanıklar mahkeme salonunun dışında bekletilir. Mahkeme raportörü yargılama sürecinin kayıtlarını tutar. Ayrıca bir kâtip yardımcısı ifade veren herkesin kayıtlarını tutar ve delil olarak ileri sürülen herhangi bir doküman, fotoğraf ve maddelerin kayıtlarını not eder.

Tanık sorgulanırken, eğer tanığa kendi şahsi bilgisine dayanmayan, adaletsiz bir şekilde önyargılı veya dava ile ilgisi olmayan bir şey sorulursa, karşı tarafın avukatı sorguya itiraz edebilir (objection). İtiraz sürecini hâkim, genellikle ya 'kabul edildi'(sustained) ya da 'reddedildi'(overruled) diyerek yönetir. Eğer itiraz kabul edilirse, tanığın soruya cevap vermesi gerekmez ve avukat başka bir soru sormalıdır. Mahkeme raportörü itirazların kayıtlarını, istinaf mahkemesinin daha sonra gerekirse tartışmayı gözden geçirmesi için tutar.

Delillerin sonucunda her bir taraf kapanış konuşması yapar. Jüri yargılamasında, hâkim jürinin ihtiyaç duyduğu davaya ve karara ilişkin hukuki hükümleri açıklar. Jüri, davacının zararından davalının sorumlu olup olmadığını ve davalının ödemesi gereken zararın miktarını belirler. Eğer dava jüri olmaksızın hâkim huzurunda görülmüşse (bench yargılaması olarak bilinir) bu konulara hâkim karar verir. Özel hukuk yargılamasında davacı, çektiği sıkıntıya yol açan zarardan davalının sorumlu olduğuna üstün delillerle jüriyi ikna etmelidir. (Genellikle bunun gerçekleşme ihtimali, ispat edememe olasılığından daha yüksektir.)

2) Ceza davaları (Criminal Cases)

Ceza davalarında yargılama usulü önemli birçok açıdan özel hukuk davalarından farklılık gösterir. Federal ceza davasının başlangıcında asıl aktörler Birleşik Devletler avukatları (savcılar) ve tahkikat jürisidir. Amerikan avukatları bütün ceza davalarını içeren çoğu mahkeme sürecinde Birleşik Devletleri temsil ederler. Tahkikat jürisi, Amerikan savcılar tarafından sunulan delilleri gözden geçirir ve sanık hakkında yargılama yapılmasını gerektirecek kadar yeterli delil olup olmadığına karar verir.

Bir kişi tutuklandıktan sonra soruşturma servisi veya mahkemenin denetimli serbestlik görevlileri sanıkla görüşür ve sanığın geçmişiyle ilgili bir araştırma yürütür. Soruşturma servisi veya denetimli serbestlik görevlilerinden alınan bu bilgiler, duruşmadan önce sanığın salıverilip verilemeyeceğine ve salıvermenin koşullarının uygulanıp uygulanmayacağına karar vermesi amacıyla hâkime yardımcı olması için kullanılır.

Mahkemede ilk hazır bulunmada, hâkim dosyada suçlanan sanığa tavsiyede bulunur, sanığın duruşmaya kadar cezaevinde kalması gerekip gerekmediğini ve suçun işlendiğine ve sanık tarafından işlendiğine inanmak için muhtemel sebep olup olmadığını değerlendirir. Avukat tutmaya gücü yetmeyen sanıklara mahkeme tarafından avukat atanma hakları olduğu hatırlatılır.

Mahkeme ya federal kamu savunmanı ya da mahkeme tarafından yapılan atanmayı kabul eden özel bir avukatı atayabilir. Her iki atama tipinde de avukata ücret Kongre tarafından uygun görülen fondan mahkeme tarafından ödenir. Yargılamadan önce sanığın salıverilmesi ev hapsi, uyuşturucu testi ve duruşmada hazır olmayı sağlamak için soruşturma servisi görevlilerine periyodik rapor vermek gibi belirli bazı sınırlamalara uymayı gerektirebilir.

Sanık, duruşmada savcı tarafından yapılan suçlamaya bir cevap dilekçesi verir ki buna davayı resmen sanığa tebliğ etme denir. Çoğu sanıklar -%90'dan daha fazlası- duruşmaya gitmekten ziyade suçunu itiraf ederler. Eğer bir sanık belli bir suçlamanın hükümet tarafından düşürülmesi veya hafif bir ceza önerilmesi karşılığında suçunu itiraf ederse, anlaşma genellikle 'dava pazarlığı' (plea bargain) olarak adlandırılır. Eğer sanık suçunu kabul ederse hâkim aynı zamanda bir ceza verebilir, fakat genellikle daha sonraki bir tarihte cezayı belirlemek için duruşma tarihi belirlemektedir. Çoğu cürüm davalarında hâkim cezayı belirlemeden önce, denetimli serbestlik bürosu tarafından hazırlanan ön ceza raporunun sonuçlarını beklemektedir. Eğer sanık suçunu kabul etmezse, hâkim yargılamaya devam edecektir.

Ceza davalarında da, özel hukuk davalarındakine benzeyen ve sınırlı sayıda (hükümet muhbirlerini korumak ve tanıkların korkutulmasını engellemek için önemli sınırlamalar içeren) yargılama öncesi keşif prosedürü bulunmaktadır. Ayrıca, avukatlar duruşmadan önce mahkemeden bir hukuki karar almak için talepte de bulunabilir. Örneğin, savunma avukatları genellikle hükümetin sanığın anayasal haklarını ihlal ederek elde ettiğine inandıkları delillerin, yargılama dosyasından çıkarılmasını için mahkemeden talepte bulunmaktadır.

Ceza davalarında ispat külfeti hükümete aittir. Sanık masum olduğunu ispatlamak zorunda değildir. Bunun yerine, sanığın suçu işlediğine jüriyi ikna etmek için hükümet delil sunmalıdır. Ceza davalarında standart kanıt, makul şüphenin ötesindeki bir kanıttır ki bunun anlamı, sanığın suç işlediğine dair makul bir şüphe olmayacak kadar delil güçlü olmalıdır.

Eğer sanık suçsuz bulunursa salıverilir ve hükümet itiraz edemez. Ayrıca, aynı kişi aynı suçla federal mahkemede tekrar suçlanamaz. Anayasa mükerrer davayı ve aynı suçlama için iki kez yargılanmayı yasaklamaktadır.

Eğer sanık suçlu bulunursa, hâkim Birleşik Devletler Federal Cezalandırma Komisyonu tarafından kabul edilen özel federal cezalandırma rehberine göre sanığın cezasını belirler. Mahkeme bünyesinde bulunan denetimli serbestlik bürosu, sanığa ve sanığın suçlu bulunduğu suçta cezalandırma rehberini uygulayan mahkeme için bir rapor hazırlar. Cezalandırma sırasında mahkeme sadece yargılamada ortaya çıkarılan delilleri değil, soruşturma servisi görevlileri, savcılar ve savunma avukatları tarafından sağlanan bütün ilişkili bilgileri değerlendirir. Bazı olağanüstü durumlarda,

mahkeme cezalandırma rehberine göre hesaplanan cezadan farklı bir karar verebilir.

Ceza, cezaevindeki zamanı, hükümete ödenecek para cezasını ve suç mağduruna ödenecek tazmini içerebilir. Mahkeme denetimli serbestlik bürosu, suça ilişkin cezanın bir parçası olarak düzenlenen herhangi bir şartın uygulanmasında mahkemeye yardım eder. Suçlunun gözetimi ayrıca maddenin kötüye kullanımı testi ve tedavi programı, iş danışma ve alternatif göz altına alma seçenekleri gibi bazı servisleri içerebilir.

3) İflas davaları (Bankruptcy Cases)

a) Genel olarak

Federal mahkemeler iflas davaları hakkında özel bir yargılama yetkisine sahiptir. Bunun anlamı eyalet mahkemesinde bir iflas davası açılmaz.

İflas hukukunun başlıca amaçları; iyi niyetli borçluya borcunun çoğundan kurtararak hayatında taze bir başlangıç vermek ve borçlunun sahip olduğu malvarlığından alacaklıya düzenli bir şekilde geri ödemektir.

İflas davaları normal olarak iflas mahkemesine bir dava dilekçesinin verilmesiyle başlar. Dilekçe bir kişi tarafından, karı-koca birlikte veya şirket veya diğer bir unvan altında verilebilir. Borçlunun dilekçesinde, aktif malvarlığı değerlerini, gelirini, sorumluluklarını, bütün alacaklılarının isim ve adresleri ile onlara ne kadar borçlu olduğunu liste halinde belirtmesi gerekir. Dilekçe verilmesi, borçluya ve borçlunun malvarlığına karşı borç toplama eylemlerini (her türlü dava ve takibi) otomatik olarak engeller veya durdurur. Bu durma hukuki olarak devam ettiği sürece, alacaklı dava açamaz veya açılan davaya devam edemez, ücret haczi yapamaz ve ödemeyi talep eden telefon görüşmesi bile yapamaz. Alacaklı mahkeme kâtibinden borçlunun iflas dilekçesi verdiği dair bir ihbarname alır. Bazı iflas davaları borçluya, alacaklıya geri ödeme yapmak için yeniden düzenleme ve bir ödeme planı yapma izni vermesi için açılırken, diğerleri borçlunun malvarlığının tasfiyesini içerir. Tüketicilerin malvarlığının tasfiyesini içeren birçok iflas davasında, borçlunun malvarlığında alacaklıya ödemek için ya hiç para yoktur ya da çok az para vardır. Sonuç olarak bu davalarda çok az sorun veya uyuşmazlık vardır ve normal olarak borçlunun, itiraz olmaksızın borçlarının çoğundan kurtulması sağlanır. Bunun anlamı, borçlu artık borçların geri ödenmesinden şahsi olarak sorumlu olmayacaktır.

Fakat diğer durumlarda bir iflas uyuşmazlığı, belli arazinin sahibinin kim olduğu, onun nasıl kullanılması gerektiği, arazinin değerinin ne olduğu, bir borç için ne kadar borçlanıldığı, belli borçlardan borçlunun kurtulması gerekip gerekmediği veya avukatlara, muhasebecilere, ihale görevlilerine ve diğer profesyonellere ne kadar ücret ödenmesi gerektiği gibi bazı konulara ilişkin davaya yol açabilir. İflas mahkemelerinde dava usulü çoğunlukla bölge

mahkemelerinde ele alındığı gibi aynı usullerle yürütülür. Keşif, duruşmaya hazırlık süreci, tasfiye süreci ve yargılama olabilir.

b) İflas davalarının türleri

aa) Bölüm 7 (tasfiye)

Bölüm 7, borçlunun malvarlığının çoğunu satarak alacaklıya olan borcunu geri ödemek için düzenlenmiştir. Bölüm 7 davası açıldığı zaman, alacaklıların menfaati için borçlunun mallarını yönetmek amacıyla bir kayyım atanır. Diğer yandan kanun tarafından özellikleri belirtilen sınırlı miktarda istisnai malın borçluda kalmasına izin verilir. Kayyım iflas hukuku tarafından belirlenen prosedürle uyumlu olarak, borçlunun istisna kapsamında olmayan tüm mallarını satar ve alacaklılara dağıtır.

bb) Bölüm 13 (borcun uyarlanması)

Bölüm 13 iflas davasında, borçlu kendi mallarını tutabilir fakat gelecekteki kazandıklarından alacaklıya borcunu taksitlerle geri ödemelidir. Borçludan mahkemeden onaylanmış ve borcun alacaklıya ne zaman ve nasıl ödeneceğine dair bir ödeme planı teslim etmesi istenir. Bölüm 13 davasında da bir kayyım atanır ve çoğu durumda, borçlunun gelecekteki gelirinin bir oranını alacaklıya ödemesi için kayyıma ödenir.

cc) Bölüm 11 (yeniden düzenleme)

Bölüm 11, borçların yeniden yapılandırılmasıyla mali sorunları çözmek için devam eden bir işe bir fırsatı vermek amacıyla düzenlenmiştir. Normalde kayyım atanmaz. Borçluya mahkeme gözetimi altında işini yönetmeye devam etmesine izin verilir.

dd) Bölüm 12 (çiftçi ailelerinin borç uyarlaması)

Bölüm 12, sadece çiftçi ailelerine münhasır olmasının dışında birçok açıdan Bölüm 13'e benzerlikler gösterir.

ee. Bölüm 9 (belediyenin borç uyarlaması)

Bölüm 9 sadece idari alt bölümlere (örneğin, şehir, kasaba, büyükşehir), kamu ajanslarına ve diğer devlet organlarına münhasırdır.

4) İtiraz (yargı yolu) prosedürü (The Appeal Process)

Federal yargılama sisteminde normal olarak mahkeme tarafından verilen kararda, kaybeden tarafın federal istinaf mahkemesine itiraz etme hakkı vardır. Benzer şekilde federal yönetim ajansları tarafından alınan bir karardan memnun olmayan taraflar, ajans kararının istinaf mahkemesi tarafından incelenmesi için bir dilekçe verebilirler. Sosyal güvenlik yardımlarından kaynaklanan uyuşmazlıklar gibi belli federal ajansları ve programları içeren davalardaki yargısal incelemeler, doğrudan istinaf mahkemesine gitmekten ziyade ilk önce bölge mahkemesi tarafından ele alınabilir.

Özel hukuk davalarında her bir taraf karar aleyhine istinafa başvurabilir. Ceza davalarında, sanık suçlu bulunduğu karar aleyhine istinafa başvurabilir

fakat sanık suçsuz bulunursa hükümet istinafa başvuramaz. Ceza davalarında her iki taraf da, suçlu bulunma kararından sonra belirlenen ceza açısından istinafa başvurabilir.

Çoğu iflas mahkemelerinde, iflas hâkimi tarafından verilen hukuki kararın itirazı bölge mahkemesine götürülebilir. Ancak, birçok istinaf mahkemesi, iflas mahkemelerinden gelen istinaf başvurularına doğrudan bakmak üzere üç iflas hâkiminden oluşan iflas istinaf kurulu kurmuştur. Her iki durumda da, ilk iflas istinaf başvurusunu kaybeden taraf, daha sonra istinaf mahkemesine istinaf başvurusunda bulunabilir.

İstinaf yoluna giden diye bilinen istinafa başvuran taraf, mahkemenin veya yönetim ajansının davada verilen kararı etkileyen bir hukuki hata yaptığını belirtmelidir. İstinaf mahkemesi, mahkeme veya ajans tarafından tutulan dava kayıtlarına dayanarak kararını verir. Ek delil kabul etmez ve tanık dinlemez. İstinaf mahkemesi ayrıca mahkemenin ve ajansın gerçek bulgularını inceleyebilir, fakat eğer bulgular açıkça hatalıysa tipik olarak sadece maddi olaylara bağlı olarak kararı bozabilir.

İstinafta, birlikte çalışan üç hâkimden oluşan kurul tarafından karar verilir. Temyiz eden, kurula hukuki iddialarını yazılı olarak istinaf dilekçesi olarak bilinen bir dokümanda sunar. İstinaf dilekçesinde, istinaf yoluna başvuran, mahkemenin bir hata yaptığını ve kararının değiştirilmesi gerektiğine hâkimleri ikna etmeye çalışır. Öte yandan, aleyhine istinaf yoluna başvuru olarak bilinen istinaf başvurusuna karşı savunma yapan taraf ise, savunma dilekçesinde mahkemenin kararının doğru olduğunu veya mahkeme tarafından yapılan herhangi bir hatanın davanın sonuçlarını etkileyecek kadar yeterince önemli olmadığını göstermeye çalışır.

Bazı davalarda sadece yazılı dilekçeler üzerine karar verilmesine rağmen, çoğu davada mahkeme önünde bir sözlü tartışma tercih edilir. İstinaf mahkemesinde sözlü tartışma avukatlar ve hâkimler arasında uyuşmazlığın yasal ilkeleri üzerine odaklanan bir müzakereden oluşur. Her bir tarafa delillerini mahkemeye sunması için genellikle 15 dakikalık kısa bir süre verilir.

İstinaf mahkemesi davayı mahkemeye ek yargılama için geri göndermedikçe veya taraflar Yüksek Mahkemeden davanın incelenmesini istemedikleri müddetçe, istinaf mahkemesinin kararı genellikle kesindir. Bazı durumlarda karar, istinaf mahkemesi hâkimlerinden büyük bir grup (genellikle tamamı) tarafından incelenir.

Federal istinaf mahkemesinde veya eyalet yüksek mahkemesinde kaybeden taraf Yüksek Mahkemenin davayı incelemesini isteyen bir dilekçe verebilir. Fakat Yüksek Mahkemenin dosyayı incelemek zorunluluğu yoktur. Mahkeme, tipik olarak bir dava, olağanüstü önemli bir hukuki kuralı içerdigi veya iki veya daha çok federal istinaf mahkemesi bir kanunu farklı bir şekilde yorumladıkları zaman o davaya bakmayı kabul eder. Ayrıca, Yüksek Mahkemenin kanun gereğince bakmak zorunda olduğu az sayıda bazı özel durumlar da

vardır. Yüksek Mahkeme bir davaya baktığı zaman, tarafların yazılı dilekçe vermeleri gerekir ve mahkeme sözlü tartışmayı da dinleyebilir.

5) Jüri servisi (Jury Service)

Vatandaşlar için federal yargılama sürecine dâhil olmanın belki de en önemli yolu jüri üyesi olarak hizmet etmektir. Federal mahkemelerde özgün görevler ifa eden iki tip jüri bulunmaktadır: Yargılama jürisi (ayrıca küçük jüri olarak bilinmektedir) ve tahkikat jürisidir.

a) Yargılama jürisi (Trial Jury)

Özel hukuk yargılama jürisi tipik olarak 6 ile 12 arasında kişiden oluşur. Özel hukuk davasında jürinin rolü yargılamada sunulan delilleri dinlemek, davalının davacıya zarar verip vermediğine veya davacıya karşı hukuki sorumluluğunu yerine getirmede kusuru olup olmadığına karar vermek ve tazminat ve cezanın ne olması gerektiğini belirlemektir. Ceza yargılaması jürisi ise genelde 12 üyeden oluşur. Ceza jürisi sanığın isnat edilen suçu işleyip işlemediğine karar verir. Ceza genellikle jüri tarafından belirlenir. Hem ceza yargılamasında hem de hukuk yargılamasında karar mutlaka oybirliği ile alınmalıdır, fakat özel hukuk davasında taraflar oybirliği olmayan karar üzerinde de anlaşabilirler. Jürinin müzakeresi özel bir yerde, hâkim, taraflar, tanıklar ve mahkeme salonunda bulunan diğer kişiler duymaksızın ve görmeksizin yapılır.

b. Tahkikat jürisi (Grand Jury)

Normalde 16 ile 23 arasında üyeden oluşan tahkikat jürisinin daha özel bir görevi vardır. Federal ceza yargılamasında savcı olan Birleşik Devletler avukatları, kişilerin suç işlediğine inanmak ve hakkında yargılama başlatmak için yeterli delil olup olmadığını değerlendirmesi amacıyla delilleri tahkikat jürisine sunar. Eğer tahkikat jürisi yeterli delil olduğuna karar verirse sanık hakkında bir iddianame hazırlar. Tahkikat jürisinin prosedürü kamusal gözleme açık değildir.

c. Jüri seçme prosedürü

Muhtemel jüri üyeleri yargı alanındaki kayıtlı seçmen listesinden veya birleştirilmiş seçmen listesi ve sürücü belgesi olanların isimlerinden rastgele seçmek suretiyle oluşturulan jüri havuzundan seçilir. Muhtemel jüri üyeleri, jüri olarak hizmet etmelerine yetecek kadar nitelikli olup olmadığını belirlemeye yardımcı olması için önceden hazırlanmış soru ve cevaptan oluşan bir formu cevaplandırarak doldururlar. Bu formları inceledikten sonra mahkeme rastgele kişileri seçer ve jüri görevi için mahkemeye çağırır. Bu seçim metodu, jürinin ırk, cinsiyet, etnik köken, yaş veya siyasi ilişkilerine bağlı kalmaksızın toplumun tamamını temsil etmesine olanak sağlar.

Jüri hizmeti için mahkemeye çağırılmak, kişilerin jüri üyesi olacağını garanti etmez. Duruşma için jüriye ihtiyaç duyulduğu zaman, nitelikli jüri üyeleri yargılamanın yapılacağı duruşma salonuna götürülür. Sonra hâkim ve

avukatlar muhtemel jüri üyelerine onların jüri üyesi olmak için yeterli olup olmadıklarını belirlemek amacıyla soru sorarlar, bu süreç jüri seçim prosedürü (voir dire) olarak bilinir. Jüri seçim prosedürünün amacı, davada adaletli olarak karar vermeyebilecek insanları jüriden çıkarmaktır. Davanın taraflarından herhangi birini tanıyan, dava hakkında bilgisi olan, davanın tarafları veya konusu hakkında güçlü önyargıları olan kurul üyeleri tipik olarak hâkim tarafından jüriden çıkarılır. Ayrıca avukatlar belli sayıda jüri üyesini herhangi bir sebep ileri sürmeksizin jüriden çıkarabilirler.

d) Jüri üyelerinin nitelikleri ve jüri üyeliğinin istisnaları

aa) Jüri üyesi olmak için gerekli nitelikler

- Birleşik Devletler vatandaşı olmak,
- En az 18 yaşında olmak,
- Yargı alanında 1 yıldan beri ikamet ediyor olmak,
- Yeterli derecede İngilizce bilmek,
- Fiziki ve mental koşulları bakımından ehliyetsiz olmamak,
- Halihazırda bir cürüm ithamına maruz kalmamak,
- Bir cürümden dolayı mahkum olmamış olmak (Yasak hakları iade edilmedikçe)

bb) Jüri üyeliğinden müstesna kişiler

- Silahlı kuvvetlerin görevdeki personeli,
- Polis ve itfaiye departmanı personeli,
- Belli kamu görevlileri,
- Mahkeme kurallarına dayanarak istisna sayılan diğerleri, (örneğin acil yönetim organizasyonun gönüllü üyeleri ve son zamanlarda jüri üyeliği yapan kişiler)
- Ayrıca, mahkemenin takdiriyle gereksiz zorluklara yol açmamak için ve aşırı uygunsuzluk durumlarında jüri servisi geçici olarak ertelenebilir.

cc) Jürinin görev süresi

Yargılama jürisi mahkemesine göre değişiklik gösterir.

Bazı mahkemeler jüri hizmetinin süresini bir gün veya bir yargılama süresi olarak gerektirdiği halde, bazıları bir aya kadar sabitlenmesini gerektirebilir. (Hatta yargılama daha uzun sürerse daha fazla da gerektirebilir.)

Tahkikat jürisinin görev süresi ise 18 aydır.

dd) Ödemeler

Jüri üyelerine günlük \$40 ödenir. Bazı durumlarda jüri üyeleri ayrıca yemek ve seyahat ödeneği de alabilirler.

ee) İş güvenliği

Kanunlara göre işverenler işçilerine jüri servisinde görev yapmaları için ücretli veya ücretsiz olarak izin vermek zorundadırlar. Kanunlar ayrıca işverenler için, herhangi bir daimi işçisini onun federal jüri servisindeki görevinden dolayı işten çıkarmasını, gözünü korkutmasını veya baskı altına almasını yasaklamaktadır.

6) Avukat nasıl bulunur?

Yerel barolarda genellikle ücretsiz, avukatlara yönlendirme servisi bulunmaktadır. Her bölge mahkemesindeki kâtip ofisi de ayrıca avukata yönlendirme servisini bulabilmek için yardımcı olabilmektedir. Fakat kâtip ofisi ve diğer mahkeme personelinin dava taraflarına yasal danışmanlık yapmaları ve tavsiyelerde bulunmaları yasaktır.

Ceza yargılamasında sanıkların avukat hakları vardır ve özel avukat tutmak için mali durumları yeterli değilse, masrafları devlet tarafından ödenmek üzere bir avukat görevlendirilir. Ceza Adaleti Kanunu (The Criminal Justice Act), bir kişinin mahkeme tarafından atanan danışmana mali yönden şartlarının uygun olduğunun belirlenmesi için bir mahkeme kararı gerektirir. Bunun maliyetinin bir kısmının davacı tarafından ödenmesi de gerekli görülebilir.

Hukuk yargılamasında genel olarak ücretsiz bir adli yardım hakkı bulunmamaktadır. Bazı dava tarafları, yerel baroların avukat gönderme servislerinden ve hukuk hizmeti organizasyonlarından ücretsiz veya düşük maliyetli temsilci alabilirler. Özel hukuk davalarında taraflar bir avukatın yardımı olmaksızın da kendi kendilerini temsil edebilirler.

7) Davanın safahatını kontrol

Dava safahatına ilişkin çoğu araştırmaya, herhangi bir ücret talep etmeksizin katip ofisi cevap verir. Belirli aramaları yapmak, bazı bilgileri almak ve dava evraklarının fotokopisini almak için bir ücret alınmaktadır. Çoğu federal mahkemede aramaları ve dava ile ilgili bilgileri adliyelerdeki kamu sayacından ve elektronik olarak diğer yerlerden alınmasını sağlayan otomatik bir sistem vardır. Çoğu iflas ve istinaf mahkemesinde arayanlara telefonu tuşlayarak dava bilgilerini almayı sağlayan bir telefon bilgi sistemi mevcuttur. Ayrıca duruşma listeleri ve kararlar internette mevcut olabilir. Federal yargı internet ana sayfası olan www.uscourts.gov'da mahkemelerin elektronik kamu erişim servisine adres rehberine olduğu kadar, tüm mahkemelerin web sitelerine de doğrudan bir link vardır. Federal mahkemelerin adres rehberi yargının web sitesinde www.uscourts.gov bulunabilir.

8) Belirli davalarda mahkeme hızlı bir şekilde nasıl karar verir?

Bütün davalar mümkün olduğunca hızlı karar vermek üzere ele alınır. 1974 tarihli Hızlı Yargılama Kanunu (The Speedy Trial Act) bölge

mahkemelerindeki ceza davalarının hazırlığı ve soruşturması için özel zaman limiti belirlemiştir. Sonuç olarak mahkemeler, ceza davalarına, hukuk davalarından daha üst derecede öncelik vermelidir. Normalde Kanuna göre, sanığın tutuklanmasından itibaren 70 gün içinde yargılama başlamalıdır.

Hukuk davalarını yönetimine ilişkin benzer bir düzenleme yoktur, fakat mahkemeler çoğu hukuk davasını ortalama olarak bir yıldan daha az bir zamanda çözümlenmektedir. Karmaşıklığına bağlı olarak belli bir dava yargılanmak için daha az veya daha çok zaman gerektirebilir. Belli bir davanın yargılama sürecinin ertelenmesinin sayısız nedeni vardır ki, bunların çoğu mahkemenin kontrolünün dışındadır. Davalar, tasfiye müzakerelerinin sürmekte olduğundan, hâkim veya mevcut adliyenin yetersizliğinden dolayı ertelenebilmektedir.

V. Federal yargı yönetimi (Federal Judicial Administration)

A. Mahkemeler (Individual Courts)

Yargı yönetiminin gündelik işlere ilişkin sorumluluğu mahkemelere aittir. Her mahkemeye kanunlar ve idari uygulamalarla, yardımcı personeli atamak, harcamaları denetlemek ve mahkeme kayıtlarını yönetmek sorumluluğu verilmiştir.

Her mahkemenin başhâkimi mahkemelerde verimliliği sağlamak amacıyla iş ve işlemlerin denetlenmesi ve koordine edilmesinde çok önemli bir liderlik yapar. Başhâkim genellikle mahkemenin günlük işlerinin yönetiminden sorumlu olmasına rağmen, yönetime ilişkin önemli kararlar, mahkemede çalışan hâkimler tarafından birlikte alınır.

Mahkemelerin en üst idari personeli mahkeme kâtibidir. Kâtip mahkemenin yargısal olmayan işlerini mahkeme tarafından belirlenen politikalarla uyumlu olarak yönetir ve başhâkim aracılığıyla doğrudan mahkemeye rapor eder. Kâtibin bazı görevleri şunlardır:

- Mahkeme kayıtlarını ve duruşma listesini tutmak,
- Hazine için toplanan bütün ücretler, cezalar, masraflar ve diğer paraları ödemek,
- Mahkemenin jüri sistemini yönetmek,
- Tercüman ve bilirkişi bulmak,
- Resmi mahkeme ihbarlarını ve tebligatları göndermek,
- Duruşma salonu destek hizmetlerini sağlamaktır.

B. İstinaf mahkemeleri bölge yargı konseyleri (The Circuit Judicial Councils)

Bölgesel düzeyde, her istinaf mahkemesi bölgesinde bulunan bir bölge yargı konseyi, kendi coğrafi alanında bulunan mahkemelerin yönetimini

denetler. Her bölge yargı konseyinde konsey başkanlığı yapan bir bölge başhâkimi ile eşit sayıda istinaf bölge hâkimi ve bölge hâkimi bulunur.

Bölge yargı konseyi istinaf mahkemelerinin ve bölge mahkemelerinin iş ve işlemlerini sayısız yönden denetler. Konsey kendi bölgesinde hızlı ve etkili bir adalet yönetimi ve güvenilirliği geliştirmek için kanunlar tarafından düzenleme yapmak konusunda yetkili kılınmıştır. Temel sorumluluğu olan mahkemelerin verimli işleminin sağlanmasını yanı sıra, yargı konseyleri ayrıca yerel mahkemelerin kurallarının ulusal kurallar ve prosedürlerle uygunluğunu incelemek, örneğin eşit işe alma fırsatı ve jüri seçimi konularında olduğu gibi, yerel mahkemelerin bazı konulara ilişkin planlarını onaylamak, yargı görevinin kötüye kullanılmasına ilişkin şikâyetleri incelemekten de sorumludur. Her yargı konseyi istinaf bölgesindeki çok çeşitli yönetsel işleri koordine etmesi için, istinaf bölgesi başhâkimi ile çok yakın çalışan bir 'istinaf bölge yöneticisi' atar.

C. Birleşik Devletler Yargı Konferansı (The Judicial Conference of the United States)

Birleşik Devletler Yargı Konferansı federal mahkemelerin ulusal düzeyde politika yapan organıdır. Birleşik Devletler başhâkimi (Yüksek Mahkeme Başkanı), her istinaf bölge başhâkimi, her istinaf bölgesinden bir bölge hâkimi ve uluslararası ticaret mahkemesi başhâkimini de içeren ve 26 üyeden oluşan yargı konferansına başkanlık eder. Yargı konferansı tavsiye edilen ulusal politikalar konusunda ve federal yargı yönetiminin her yönüne ilişkin kurulan komitelerle çalışır. Komiteler, bütçe, uygulama ve prosedür kuralları, mahkeme idaresi ve dava yönetimi, ceza hukuku, iflas, yargı kaynakları (hâkimlik ve şahsi meseleler) bilgi teknolojisi ve davranış kurallarını kapsar.

D. Birleşik Devletler mahkemelerinin idari ofisi (The Administrative Office of the United States Courts)

İdari Ofis, federal mahkemelere çok geniş bir şekilde düzenleyici, hukuki, mali, teknolojik, idari ve program destek hizmeti sağlar. İdari Ofis, yargı erki içerisinde bir birim olup, Birleşik Devletler Yargı Konferansının politikalarını uygulamaktan ve geliştirmekten sorumludur. İdari Ofisin başlıca sorumluluğu, yargı konferansına ve onun komitelerine destek personeli ve danışman sağlamaktır. Yargının iş ve işlemleri ile acil konuları izler ve değerlendirir, yeni politika ve programlar için tavsiyelerde bulunur. Ayrıca idari ofisin sayısız sorumlulukları arasında; yargının istatistiklerini toplamak ve raporlamak, bütçeleri geliştirmek, yargısal iş ve işlemler ile programların değerlendirmelerini ve çalışmalarını yürütmek, mahkemelere teknik destek sağlamak, eğitim programları geliştirmek, yargının kendi içinde ve devletin diğer organlarıyla birlikte kamuoyu ile iletişimi geliştirmek de yer alır.

İdari Ofis direktörü, Yargı Konferansıyla istişare ederek, Yüksek Mahkeme başkanı tarafından atanır ve federal mahkemelerin başyöneticisi olarak görev yapar. Kongre, yargının idari sorumluluğunun birçoğunu direktöre vermiştir. Ancak, mahkemelerin yerel ihtiyaçlara dayanarak daha iyi yönetsel kararlar alacağı takdir edildiğinden, son birkaç yıldır direktör birçok idari meselede sorumluluğu mahkemelere devretmektedir. ‘Yerelleştirme’ olarak bilinen bu konsept, bölgesel ve ulusal düzeyde oluşturulan rehberler ve politikalarla uyumlu olarak mahkemelere önemli bir özerklik ve güçlü yönetim prensipleriyle yönetme imkanı vermektedir. Sonuç olarak, her mahkeme kendi özel ihtiyaçlarını karşılamak için, politikalar ve harcama limitleri ile uyumlu olarak, çalışmalarını ve harcamalarını kendisi planlar, organize eder ve yönetir. İdari otoritenin yerelleştirilmesi bürokrasiyi azalttığı, yeniliği ve ekonomik olmayı da teşvik ettiği için, hem mahkemeler hem de vergi mükellefleri bundan yararlanır.

E. Federal yargı merkezi (The Federal Judicial Center)

Federal yargı merkezi mahkeme idaresi, dava yönetimi, bütçe ve finans, insan kaynakları ve mahkeme teknolojisini içeren çok çeşitli alanlarda federal yargıya eğitim ve araştırma olanakları sağlar. Hâkimler ve mahkeme personeline, seminerler, mahkemeler tarafından kullanılmak için müfredat materyalleri, monografiler ve el kitapları, sesli, görüntülü ve interaktif medya programları da dâhil olmak üzere oryantasyon ve sürekli eğitim programları sağlar. Merkez, yargısal iş ve işlemler için çalışmalar yapar, federal mahkemelerin idaresi ve yönetiminin geliştirilmesi için yargı konferansına tavsiyelerde bulunur. Merkezin iş ve işlemleri Yüksek Mahkeme Başkanı, İdari Ofis direktörü ve Yargı Konferansı tarafından seçilen ve 7 hâkimden oluşan bir yönetim kurulu tarafından denetlenir.

F. Çok Bölgeli Dava Yargı Kurulu (Judicial Panel for Multidistrict Litigation)

Çok Bölgeli Dava Yargı Kurulu, farklı bölgelerde görülen fakat yaygın sorunları içeren (uçak kazalarından kaynaklanan kitlesel haksız fiil olayları ve göğüs büyütme ameliyatları gibi) davaları, eşgüdümlü ve ortak soruşturma prosedürü için bir bölge mahkemesine nakletmek yetkisine sahiptir. Kurul, Yüksek Mahkeme başkanı tarafından belirlenen 7 istinaf mahkemesi ve bölge mahkemesi hâkiminden oluşur.

G. Birleşik Devletler Cezalandırma Komisyonu (United States Sentencing Commission)

Birleşik Devletler Cezalandırma Komisyonu federal ceza adalet sistemi için cezalandırma rehberleri oluşturur. Komisyon ayrıca denetimli serbestlik görevlilerinin performanslarını, cezalandırma tavsiyeleri açısından izler ve federal cezalandırma uygulamaları hakkında bir bilgi merkezi ve takas odasını içeren bir araştırma programı kurmuştur. Cezalandırma Komisyonu bir başkan,

üç başkan yardımcısı ve Amerikan Başkanı tarafından 6 yıllığına atanan 3 komisyon üyesinden oluşur.

H. Mahkemelerdeki destek personeli

Federal mahkeme sisteminde personel işlemleri yerelleştirilmiştir. Bunun anlamı her mahkeme ihtiyaç duyduğu pozisyonlar için ilan yapmak ve işe almak için gerekli iş ve işlemlerini kendi yürütür. Hâkimler kendi odacıları ve sekreterlerini kendileri seçerler. Mahkeme kâtibî ve diğer belli merkezi mahkeme personeli tamamıyla mahkeme tarafından işe alınır. Diğer personel mahkemenin gözetiminde çalışan mahkeme kâtibî tarafından işe alınır. Bazı iş imkânları genellikle yargının internet sitesi olan www.uscourts.gov'da yayınlanır fakat her bir mahkeme kâtibînin ofisi veya internet sitesi iş ilanlarını takip etmek en iyi kaynaktır. Federal yargı, herkese eşit iş fırsatı sağlama ulusal politikasını uygulamayı taahhüt etmiştir.

Mahkemelerde görev yapan destek personeli aşağıdakileri kapsar;

Kâtibî; Mahkemenin baş idari personeli olan kâtibî, mahkeme kayıtlarını tutar, parayı yönetir ve mahkeme iş ve işlemlerini denetler.

İstinaf Bölgesi Yöneticisi; Bölge yargı konseyinin direktifleri doğrultusunda çok geniş idari görevleri yerine getirir.

Mahkeme Raportörü; Mahkeme sürecinde kelimesi kelimesine kayıtlar tutar ve yazılı dokümanları hazırlar.

Mahkeme Kütüphanecisi; Mahkeme kütüphanesini yönetir, hâkimlerin ve avukatların bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olur.

Hukuk Kâtipleri; Araştırma yaparak ve kararların taslaklarını hazırlayarak mahkemeye yardımcı olurlar.

Duruşma Öncesi Servisi ve Denetimli Serbestlik Servisi Personeli; Duruşmadan önce sanıkla görüşürler, onların geçmişlerini araştırırlar, duruşma öncesinde salıvermeye karar vermede hâkimlere yardımcı olmak için dosya hazırlarlar, hükümlülere cezalandırırlar ve salıverilen sanıkları denetlerler.

I. Yargı Bütçesi

Federal devletin üç ana organının arasında, anayasal kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir takdiri olarak Kongre yargıya kendi bütçesini hazırlama ve yönetme yetkisi vermiştir. İdari Ofis, mahkemelere ve çeşitli yargı konferansı üyeleri ile müzakere ederek yargı için her mali yıla ilişkin bir bütçe teklifi hazırlar. Teklif, Yargı Konferansı tarafından incelenir ve onaylanarak detaylı bir gerekçe ile Kongre'ye teslim edilir. Kanunlara göre, Başkan yargı bütçe teklifinde herhangi bir değişiklik yapmadan bütçenin içine dâhil etmeli ve Kongreye sunmalıdır. Kongrenin Bütçe Komitesinde bütçe görüşülürken, hâkimler ve İdari Ofis direktörü sık sık yargının öngörülen harcamalarını gerekçelendirirler ve sunumda bulunurlar. Yargı bütçesi tüm federal bütçenin çok küçük bir parçasıdır, oransal olarak %1'den daha azdır.

Hacı Ali AÇIKGÜL
Strateji Gel. Bşk. Tetkik Hâkimi

AD. Yıl: 2012,
Sayı:43, (s.56/84)

Kongre yargı bütçesini kabul ettikten sonra Yargı Konferansı harcama planını onaylar ve İdari Ofis ödenekleri mahkemelere, yönetim ofisine ve yargı programına doğrudan dağıtır. Mahkemeler, Yargı Konferansı politikalarıyla uyumlu olarak kendi iş ve işlemlerini yürütmek, bütçe önceliklerini belirlemek, güçlü yönetim kararları almak, personel istihdam etmek ve harcama yapmak için önemli bir yetki ve esnekliğe sahiptir.